

Beheerspecial

Periodiek Hakhoutbeheer

Maak je hakhout ecologisch en (financieel) interessant

Vijfentwintig jaar lang was er niet gezaagd in het hakhoutbosje bij Ary. Inmiddels heeft hij bij zijn collectief een contract afgesloten voor het beheer ervan en zal het bosje eens per ongeveer 10 à 15 jaar worden afgezet. Met dit periodieke hakhoutbeheer blijft de samenstelling van het bosje divers en daarmee interessant voor vogels en zoogdieren. En - niet onbelangrijk – ontvangt Ary jaarlijks een financiële vergoeding voor een element dat er eerder alleen maar *was*.

Extra vergoeding

Periodiek hakhoutbeheer is onderdeel van de beheerpakketten voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) bij BoerenNatuur Utrecht Oost. Periodiek hakhoutbeheer gaat over het onderhoud aan houtwallen en houtsingels, bosjes, struweelhagen en griendjes dat niet jaarlijks terugkeert. We spreken pas van periodiek hakhoutbeheer als de beheercyclus van deze zogenaamde houtige elementen langer is dan de 6 jaar vaneen gemiddelde ANLb-contractperiode. Periodiek hakhoutbeheer gaat dan ook verder dan het wegsnoeien van een overhangende tak hier of daar: bij deze onderhoudsronde wordt een flink deel van de bomen of struiken terug- of afgezet. Voor dit groot onderhoud ontvangt de eigenaar financiële compensatie: een extra vergoeding bovenop de jaarlijkse vergoeding voor het afgesloten beheerpakket.

Een deel van het hout is al afgezet

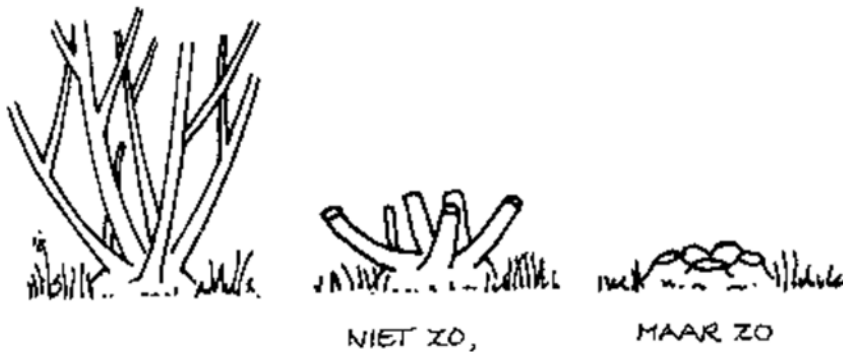
Adviesbezoek

Sinds 2023 geldt bij BoerenNatuur Utrecht Oost de afspraak dat eigenaren laten weten als ze van plan zijn periodiek beheer uit te voeren. Een deskundige van het collectief komt dan langs om te adviseren wat er precies aan onderhoud nodig is. De zwaarte van het geadviseerde onderhoud bepaalt uiteindelijk de hoogte van de extra financiële vergoeding. In het [protocol Periodiek Hakhoutbeheer](#) staan alle afspraken over werkwijze en vergoedingen uitgelegd.

Otto Vloedgraven geeft extra uitleg

Otto Vloedgraven en Ivo Verbeek zijn de deskundigen voor periodiek hakhoutbeheer bij het collectief. *Adviseur landschap*, staat er op hun visitekaartje. En dat advies maakt een groot verschil, ervaren zij. Lang niet iedereen is ervan op de hoogte dat zijn houtelement periodiek onderhoud nodig heeft, laat staan hoe je dat optimaal uitvoert. Misschien is er alleen een contract voor jaarlijks onderhoud en is er jarenlang alleen licht gesnoeid. Of worden er bomen en struiken gezaagd die voor de natuurfunctie beter konden blijven staan. En dan is ook de wijze waarop bomen worden afgezet nog van belang. Er komt dus best wat kennis bij kijken.

De juiste wijze van afzetten van een hakhoutstobbe

Illustratie uit Handboek agrarisch natuurbeheer, 1998 - samenst: Aad van Paassen en Niels Schrieke

Amerikaanse vogelkers en ratelpopulier vereisen een heel eigen wijze van afzetten. In het [Infoblad Hakhoutbeheer](#) lees je hier meer over en vind je ook een aantal algemene zaagtips.

Vooraf en achteraf melden

Tijdens hun adviesbezoek bekijken Otto en Ivo samen met de eigenaar het element. Ze leggen uit wat ze zien, wat er moet gebeuren en hoe je dat zó aanpakt dat het goed is voor zowel het hakhout als de ecologie. Vervolgens bleszen ze de bomen die weg moeten. Als dat er erg veel zijn, bleszen ze juist de bomen die mogen blijven staan. Dat wil je als deelnemer liever niet door elkaar halen. Daarom koppelen de landschapsadviseurs de gemaakte afspraken terug in een rapport. Hierin staat ook welke vergoeding de deelnemer ontvangt, zodra het werk is uitgevoerd. Belangrijk is dan wel dat het uitgevoerde beheer bij het collectief wordt gemeld. Naar aanleiding van die melding volgt een laatste bezoek aan het perceel om te zien of het werk goed is uitgevoerd. Daarna kan de vergoeding worden uitgekeerd.

De dunnere takken zijn op rillen gelegd

Bijzondere vondst

In februari wordt het bosje bij Ary voor het eerst sinds 25 jaar afgezet. 1600m², mét beleid en op basis van het advies dat hij even daarvoor heeft gekregen van Otto. Tijdens hun adviesbezoek stuiten de landschapsadviseurs nog op een mooie vondst. Een cirkel van een aantal stammen wijst op een hele oude hakhoutstobbe, die dus deels onder de grond ligt. Dat blijkt ook uit raadpleging van de website [Topotijdreis](https://www.topotijdreis.nl) waarop te zien is dat de stobben onderdeel waren van een houtwal die al in 1850 aanwezig was. Het naastgelegen zandgat (ligt ca. 1m lager) is later ingeplant en vormt nu samen het bosje. “Die jongen werd helemaal enthousiast”, vertelt Ary over de vondst. Dat die houtwal er al zo lang lag, wist hij zelf ook niet.

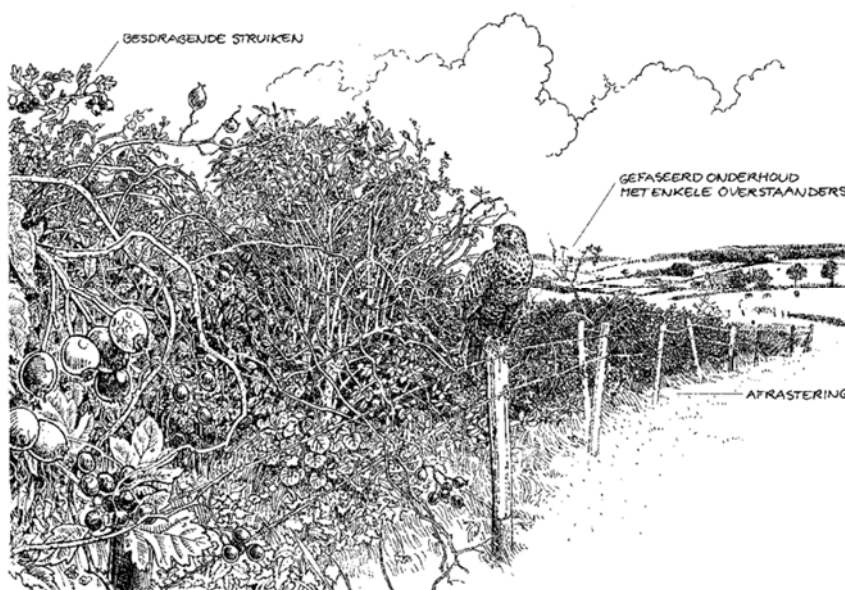

Een cirkel van een aantal stammen wijst op een oude hakhoutstobbe

Het afzetten van zijn hakhoutbosje doet Ary zelf, in delen. Met de aanvullende vergoeding zou hij ook een loonwerker in kunnen huren, maar dit past hem beter. Het gekapte hout verdwijnt uiteindelijk in zijn eigen kachel of in die van een relatie. Haardhout: van oudsher dé functie van hakhoutbosjes.

Van kaal naar biodivers

Hoewel vanuit natuurbeleid uitgevoerd, is een wal of singel na een rondje periodiek beheer wél een flink stuk kaler. En dat valt bij omwonenden niet altijd in goede aarde, merkt ook Ary. Het lijkt ook zo tegenstrijdig: hoe kan zo'n kaalslag nu goed zijn voor de natuur? Maar toch is dat *juist* het geval. Bosjes, houtsingels en struweelhagen die alsmaar blijven groeien, bestaan op den duur alleen nog maar uit bomen. In hun schaduw kwijnt alle onderliggende begroeiing weg. In een kaal bos hebben vogels en zoogdieren niets te zoeken. Het zijn juist de struiken en kruiden bij de grond die voor hen interessant zijn. Door het houtelement af en toe af te zetten, en licht toe te laten, ontstaat onderin weer blad. Zo creëer je kansen voor flora en fauna en oogt het bosje uiteindelijk (ook voor omwonenden) een stuk aantrekkelijker.

Gefaseerd onderhoud zorgt voor meer diversiteit

Illustratie uit Handboek agrarisch natuurbeheer, 1998 - samenst: Aad van Paassen en Niels Schrieke

Pure winst

Dat Ary met zijn hakhoutbosje bij het agrarisch natuurcollectief terecht kwam, heeft hij aan zijn buurman te danken. Deze had een beheerpakket voor een kruidenrijke akkerrand via het collectief en meende dat agrarisch natuurbeheer ook wel wat voor Ary zou zijn. In de

brochure las Ary vervolgens wat er allemaal nog meer mogelijk is. Een hakhoutbosje, zoals die op zijn terrein, is pure winst voor de natuur: egels, marters, struweelvogeltjes en reeën zijn veel geziene gasten. Voor Ary is die ecologie het belangrijkste: “Ik ben blij dat ik nu weet hoe ik mijn houtwal goed kan onderhouden”, geeft hij aan. Dat hij voor dat onderhoud vervolgens een ANLb-vergoeding krijgt, is natuurlijk mooi meegenomen.

Maak jij jouw hakhout ook graag ecologisch en financieel interessant? Neem dan contact op met onze adviseurs landschap en onderzoek de mogelijkheden!

Deze nieuwsbrief is een uitgave van BoerenNatuur Utrecht Oost. Voor eventuele onjuistheden en/of onvolledigheid van de hierin verstrekte informatie kan BoerenNatuur Utrecht Oost geen aansprakelijkheid aanvaarden.

Neem voor meer informatie contact op: info@boerennatuurutrechttoost.nl